

ЈАВНО
ИНФОРМИРАЊЕ

ЗНАЧЕЊЕТО НА
ФИЗИЧКАТА СИЛА

АВИОН
„TUPOLEV TU-95“

НОСАЧ ЗА
ПОВРЕДЕНИ

ШТИТ

Број 129
Јули 2020

ISSN 1857-6710

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Сите припадници на Армијата
добија нови униформи

Сите припадници на добија нови уни

Министерката за одбрана Радмила Шекеринска ја посети касарната „Илинден“ за да им се заблагодари на припадниците на Армијата за ангажманот во периодот на вонредната состојба и за нивната помош во кризата со вирусот COVID-19, а воедно да присуствува и на промоцијата на новите армиски униформи.

„Најмногу ме радува и ми причинува големо задоволство што денес сите ја носите новата униформа. Тоа значи дека здравствената криза која го зафати нашето општество не ги намали инвестициите во одбраната. Моите

секојдневни заложби, и покрај вонредната состојба, беа да се реализира набавката на новите униформи. И, тие се веќе наша реалност, токму како што доликува на припадниците на армија-членка на НАТО“, порача министерката за одбрана Радмила Шекеринска во своето обраќање пред припадниците на Армијата во касарната „Илинден“ во Скопје. Таа, во своето обраќање пред припадниците, потсети дека сè што ветила веќе е остварено. Сите припадници имаат повисоки плати, добиваат по 7000 денари за станарина, односно платата и приходите на припадниците на

Армијата форми

Армијата се зголемила помеѓу 50 и 60 проценти. Таа посочи и на набавката на нови инженериски машини, на тоа дека се нарачани нови оклопни возила и дека сите ја добија ветената нова униформа. Зборувајќи за улогата во кризата со вирусот, министерката изрази благодарност до Армијата за посветеноста и за довербата што ја ужива меѓу граѓаните. „Како никогаш досега Армијата беше блиска и сплотена со својот народ. Затоа не ме изненадија истражувањата на јавното мислење кои покажаа дека Армијата е меѓу институциите во кои граѓаните имаат највисока доверба од државните институции. Армијата е на самиот врв. Довербата ја примивме како награда за вашите дела. Ви честитам и ви благодарам што ни ја донесовте оваа висока почест“, рече министерката Шекеринска.

содржина

ШТИТ ■ година XII ■ број 129 ■ јули 2020

Инфо	5
НАТО активности Јавно информирање	6
ПзМ армии Армиите на земјите на „Партнерството за мир“ Финска	8
На прва линија Лажните вести – реална закана за демократските држави	12
Глобал Новиот СТАРТ и новата трка по нуклеарно вооружување	16
Едукација Значењето на физичката сила	20
Вооружување Транспортен хеликоптер „Ми-38“	32
Вооружување Авион „Turopoliv Tu-95“	34
Вооружување „Shegra“ – лесно возило за специјални сили (Light Special Forces Vehicle)	36
Опрема Носач за повредени Алатка за лесно извлекување на повредени	38
Глобал Како да се справиме со анаксизноста за време на пандемијата	48
Незадолжително Бункерот како можност да се преживее COVID-19	52
Филм „Сметководителот од Аушвиц“	56
	13

Транспарентност и доверба

Транспарентноста во работата на институциите, отвореноста и комуникацијата со јавноста, се од круцијално значење за развој на демократските вредности во современите општества. Министерството за одбрана на Република Северна Македонија, водено од овие императиви, во последните неколку година навистина се стремеше да биде транспарентно и целосно отворено кон јавноста. Доказ за овие заложби е најновиот извештај на Центарот за граѓански комуникации – „Индекс на активна транспарентност 2020“, каде Министерството за одбрана за прв пат е лидер помеѓу сите институции на централно и на локално ниво во активна транспарентност, што е позитивен скок за речиси четириесет места. Ова е валоризација и потврда за одговорноста на Министерството – да биде отворено за јавноста и за граѓаните. Министерката за одбрана, по повод овој успех, упати честитка до сите вработени кои доследно се придржуваа до одредбите на донесениот Правилник за транспарентност во работењето, со кој се гарантира дека јавниот интерес и достапноста на информациите се приоритет во работењето и за достапноста на информациите до јавноста. Таа ги пофали сите вработени за посветеноста и агилноста во секој момент да бидат достапни и отворени за јавноста. А, освен највисока активна транспарентност, Министерството за одбрана и Армијата на Република Северна Македонија со години наназад ја имаат и најголемата доверба кај народот. Македонскиот народ ја сака својата армија и целосно им верува на припадниците, дека секогаш се подготвени да помогнат кога тоа е потребно.

Во изминатите броеви пишувавме за активностите и за професионалниот ангажман на припадниците на Армијата во поддршка на полицијата за справување со пандемијата со Ковид-19, пишуваме и за тековните активности за изградба на патот кон армискиот полигон „Криволак“, од кој ќе има придобивки и локалното население, за доброволните крводарителни акции, за помошта при санирањето на последиците од природни непогоди и за уште многу други активности преземени од припадниците на Армијата, со цел да се помогне таму каде што е потребно. Кон средината на изминатиот месец, министерката за одбрана, Радмила Шекеринска, во придружба на генералот Павле Арсошки, командант на Командата за операции, генералот Зоран Милески, директор на Генералштабот и градоначалникот на општината Ресен, Живко Гошаревски, ги посети припадниците на Армијата кои помагаа во санирањето на последиците од невремето во реонот на Долна Преспа, селото Брајчино и околината. Таму, припадниците на Армијата, заедно со екипи на „Национални шуми“ и на АД ЕВН ги санираа последиците од невремето и ја отстранија опасноста што можеше да им ја причини браната, создадена од скршени дрвја долж реката, на овие населени места. За време на посетата, министерката за одбрана истакна: „Нашата армија не е тука само кога се работи за вонредни состојби, туку ја нуди својата поддршка и ја дава поддршката и во време на секаков вид кризи, но и при справување со реални проблеми со коишто се соочуваат државните и локалните власти. И, токму затоа, Армијата ужива најголема доверба кај граѓаните“.

ШТИТ е магазин на Министерството за одбрана на Република Северна Македонија

Излегува од печат еднаш во месецот

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Северна Македонија

Претседател на Издавачкиот совет
Радмила Шекеринска

Главен и одговорен уредник
д-р Жанет Ристоска

Редакција:

Умит Реџеџи
(ликовно-графички и технички уредник)
Ксенија Митева
(лектор)
Кристина Илиевска
(новинар, фотографии)

Печати:
„СТУДИО НАМПРИНТ“
ДООЕЛ Скопје

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
www.mod.gov.mk;

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ПРИЈАВИ КОРУПЦИЈА
0800 50030

Историја на конфликтите во Израел

Израел е земја која преставува лулка на еврејската цивилизација. Таа го следи потеклото на Абрахам кој бил божји посланик во Израел. Абрахам го уверувал народот дека постои само еден Бог кој претставува и создавател на Универзумот. Исак бил синот на Абрахам, а неговиот внук се викал Јаков. Исак и Јаков во еврејската религија се сметаат за божји посланици и патријарси на Израел. Народот во денешен Израел дели ист јазик и култура кои преставуваат еврејско историско наследство пренесувано преку генерации од времето на Абрахам 1800 г. пред новата ера. Целосното владеење на Евреите во Израел започнува во времето на кралот Јошуа во текот на 1250 г. пр.н.е. Периодот кој следи од 1000-587 г. пр.н.е, во историјата на Израел е познат како „Времето на кралевите“.

Израелско-палестинските конфликти датираат од XIX век па наваму. Примарно, овие конфликти се одвиваат поради територијални спорови помеѓу двете земји. После Арапско-израелската војна од 1948 г., целата спорна територија е поделена на три дела: Држава Израел, Западен брег на реката Јордан и Појасот Газа

Еден од позначајните еврејски кралеви е кралот Давид (1010-970 г. пр.н.е), кој го направил Ерусалиум главен град на Израел, а неговиот син Соломон (970-931) г. пр.н.е, прв ја изградил

најголемата тврдина во Ерусалиум според необјавени стари еврејски извори. 587г. пр.н.е преставува пресвртна точка во античката историја на Израел и околните региони. Оттогаш овој регион е под владеење и контрола на повеќе тогашни големи империи: Персиската, Грчката, Кралството на Александар III Македонски (Alexander the Great from Macedonia), Романската и Византиската Империја. Понатаму, историјата ги бележи освојувањата на крстоносците, Османлиската и Британската Империја. Во текот на 333 г. пр.н.е Израел и околниот регион на Блискиот Исток бил освоен од страна на војската на кралот Александар Велики. На раководни позиции кралот Александар поставил свои лица во кои имаал доверба, но на освоениот регион во Блискиот Исток му дал автономија за да може поефикасно да функционира, со цел да може да

ја добие довербата од локалното население и за да докаже дека не преставува „окупатор“ туку „либерален владетел“. За време на владеењето на кралот Антиохиј IV, главниот храм во Израел бил ослободен и со ова повторно Израел ја добил својата целосна независност.

Во периодот од 63 г. пр.н.е до 313 г., Израел е под владеење на Римската Империја. Римската армија, предводена од владетелот Титус, го освојува Ерусалиум и го уништува вториот значаен храм во текот на 70-тата година. Околу 200 г. вториот главен религиски храм Санедрин бил преместен во Ципори. Поглаварот на овој храм, рабинот Јехуда Ханаси (принцот од Јуда), го составува еврејскиот усен закон наречен Мишна. Во овој период Евреите се раселуваат од својата матична земја. Во текот на 132 г. еврејскиот лидер Бар Кокхба организира вооружен бунт против римското владеење, но за кратко време бил убиен во битката на Бетхар во Јудеанските Висорамнини. Подоцна, Римјаните ја разнишуваат еврејската заедница преку преименување на Ерусалиум во Аелиа Капитолина и Јудеја во Палестина, со цел да ја уништат еврејската историја, култура, јазик и традиција, а со самото ова да го оспорат постоењето на Евреите како народ. Во овој временски период еврејската заедница се раселува главно во јужниот дел на Галилеја. Во периодот од 636 до 1099 г. Израел е под арапско владеење. Во овој период, еден од главните еврејски храмови бил срушен, а на негово место бил поставен муслимански споменик направен од карпа и изграден од страна на калифот Абд Ел Малик. За време на Крстоносните војни во периодот 1099-1291 г., Израел е под инвазија од страна на крстоносците кои доаѓаат во регионот на Блискиот Исток и Израел и вршат маскирање на муслиманското население но, исто така, и врз христијанското население вршат грабежи, насилства и други нехумани дејствија. Во овој период еврејската заедница масовно се иселува во Европа. Во периодот од 1516-1918 г. Израел е под владеење на Османлиската Империја. За време на владеењето на султанот Сулејман Величествениот (1520-1566 г.), ѕидовите на стариот дел од градот Ерусалим биле срушени и направени во муслимански стил. Во овој период се зголемува наталитетот на еврејската заедница во Ерусалим. Во периодот на британскиот империјализам во Палестина, Евреите како народ биле предмет на масовни масакри и насилство спроведено

од арапските воени и паравоени сили од соседните арапски држави. За време на Втората светска војна, фашистичкиот режим во Германија депортирал околу 6 милиони Евреи од Израел и околните региони и направил еден од најголемите светски егзодуси познат како „Големата трагедија на Холокаустот“. Неколку години по завршувањето на Втората светска војна, во 1948 г., еврејската заедница во Израел, под лидерство на Давид Бен-Гурион, го враќа суверенитетот на нивната античка татковина. Декларацијата за независност на модерната држава Израел била објавена на денот кога последните британски сили го напуштиле Израел

на 14.05.1948 година. Евреите, преку својата дијаспора, успеваат да создадат богати економски и културни релации меѓусебно помагајќи си но, исто така, ѝ даваат силна поддршка и на својата матична земја – Израел. Преку континуирана економска и културна поддршка на еврејската дијаспора на Израел, нивната цел била да се врати сеопфатната моќ на Израел од времето на Абрахам. Затоа, и во текот на првата половина на XX век следат бројни мигрантски бранови на Евреите од Израел во арапските земји и во Европа. Неколку дена по декларацијата за независност објавена на 14.05.1948 г., армиите на следниве

пет арапски земји: Египет, Сирија, Јордан, Либан и Ирак извршиле инвазија на Израел. Во првата фаза од војната (29.11.1947 до 01.04.1948г.), Израел води „ограничена војна“ со наведените противници која се сведува на погранични инциденти организирани од паравоени или полувоени формации на нејзините противници. Пограничните напади биле главно насочени кон израелските воени сили. Втората фаза од војната е од 1.04-15.05.1948 година. Противничките сили во овој период од 6 недели добро се подготвени, особено кога дознаваат дека британските сили трајно се повлекуваат од Израел. После 15.05.1948 г. противничките

Во текот на 2000 г. се случуваат уште покрвави конфликти помеѓу двете земји, претходно инспирирани од нерешените состојби во минатото. Нешто повеќе од една декада после крвавите конфликти помеѓу Израел и Палестина, во текот на 2015 година, палестинскиот претседател Махмуд Абас, јавно истакна дека Палестина не е во состојба повеќе да се придржува кон „Спогодбите од Осло“

сили успеваат целосно да го окупираат Израел и да стигнат дури до Ерусалиум. Третата фаза од војната е од 15.05 до 19.07.1948 г. и преставува најкритична фаза кога достигната линија на кулминација, петте обединети арапски земји успеваат да ја држат контролата над израелската територија. Од 01.06.1948 г. Израелските одбранбени сили познати под името „Хагана“ успеваат полска да се консолидираат и да ги блокираат нападите од противничките сили. Кон крајот на месец јуни 1948 г., израелските воени сили успеваат да ја стабилизираат војната, а во одредени моменти на почетокот на месец јули 1948 г. покажуваат и зголемена иницијатива, продор кон противничките сили, дури и изведување на успешни локални офанзивни операции. Четвртата фаза започнува од 19.07.1948 г. до 20.07.1949 година. И оваа фаза од војната која трае 1 година се карактеризира со тоа што Израел во континуитет ја зголемува својата офанзивна иницијатива. Овде ќе ги напоменеме следниве исклучително важни воени операции: Операцијата „Јоав“ во текот на октомври 1948 г., со која дел од териториите на Израел се ослободени од противничките сили. Воената операција „Хирам“ кон крајот на октомври 1948 г. резултира со заробување на дел од клучните воени лидери на противничките сили. Операцијата „Хорев“ (Horev) се одвива во текот на декември 1948 г. и операцијата „Увда“ во март 1949 г., се двете најважни воени операции со кои Израел успева повторно да се избори за својата слобода и независност и во рамките на ООН да ги оствари

своите права за државност. Војната за независноста на Израел резултира со над 6000 убиени Израелци и околу 15 000 ранети. Војната во целост опфаќа 39 воени операции кои се одвиваат од границите со Либан до Синајскиот Полуостров.

Израелско-палестинските конфликти датираат од XIX век па наваму. Примарно, овие конфликти се одвиваат поради територијални спорови помеѓу двете земји. После Арапско-израелската војна од 1948 г., целата спорна територија е поделена на три дела: Држава Израел, Западен брег на реката Јордан и Појасот Газа. Последователните војни резултираат со помали територијални промени, сè до војната Јом Кипур во октомври 1973 г., кога Египет и Сирија започнаат изненадувачки напад врз Израел заради израелската окупација на полуостровот Синај и Голанските Висорамнини. Конфликтот завршува со мировен договор помеѓу Израел и Египет преку таканаречената „Спогодбата во Дејвид Камп“ од 1979 година. Оваа спогодба е потпишана од страна на американскиот претседател Џими Картер, од египетскиот претседател Анвар Садат и од израелскиот премиер Менахем Бегин во септември 1978 година. Во својата основа овој договор претставува основна мировна рамка за историскиот мировен договор склучен помеѓу Египет и Израел во текот на март 1979 година. Почнувајќи уште од Женевската конференција во 1973 г. преку резолуцијата на Советот за безбедност на ООН број 338, уште тогаш се водат силни напори за завршување на Арапско-израелските војни. Американскиот претседател Џими Картер и неговиот државен секретар Сајрус Венс одиграа мошне важна историска улога за завршување на арапско-израелските конфликти од минатиот век.

Откако конфликтите помеѓу Израел и дел од арапските земји завршија преку потпишување на историските мировни договори со посредство на една од најмоќните држави во светот, започна напливот на насилство на Палестинците преку бунтовнички операции. Првите посериозни бунтовнички операции се случуваат во текот на 1987 г., претставени како таканаречено востание против израелските бунтовници. Во Палестинското востание учество земаа над 100 000 Палестинци кои живееле на Западниот Брег и Појасот Газа. Оваа востание завршува со спогодбите во Осло во текот 1993 година. Со мировниот договор се поставува основната рамка на самоуправување на палестинската

власт и претставува начин како да се обноват и да се одржуваат меѓусебните односи со владата на Израел. Спогодбите во Осло од 1993 г. преставуваат сет од мировни преговори и договори помеѓу Израел и Палестина. Мировните договори се потпишуваат дел во Вашингтон, а дел во Египет во текот на 1995 г. „Спогодбите во Осло“ преставуваат мировен процес, со цел да се одржат и да се имплементираат барањата и одредбите предвидени со резолуциите број 242 и 338 на Советот за безбедност на ООН. Најважните прашања се однесуваат на границите помеѓу Израел и Палестина, на израелските антички населби, на статусот на Ерусалим, на военото присуство на граничните области помеѓу двете земји и на други меѓусебни спорни теми. Во текот на 2000 г. се случуваат уште покрвави конфликти помеѓу двете земји, претходно инспирирани од нерешените состојби во минатото. Нешто повеќе од една декада после крвавите конфликти помеѓу Израел и Палестина, во текот на 2015 г., палестинскиот претседател Махмуд Абас јавно истакна дека Палестина не е во состојба повеќе да се придржува кон „Спогодбите од Осло“. Во текот на 2013 г., САД се обидува да воспостави мировен процес помеѓу двете земји во Западниот Брег. Мировните преговори беа нарушени, кога „Фатах“, една од водечките палестински партии формираат обединета Влада со ривалните фракции како „Хамас“ во 2014 година. Процесот на смирување на односите помеѓу двете држави се подобрува во текот на октомври 2017 г. преку потпишување на два дополнителни мировни протоколи. Администрацијата на американскиот претседател Доналд Трамп во првата година од неговиот мандат значително ги подобри односите помеѓу Израел и Палестина. Но, со одлуката на Трамп за релокација

на американската амбасада во Ерусалим како долгорочна политичка одлука на САД, беше прифатена со огромен аплауз од страна на израелските лидери но, од друга страна, како разочарување од страна на палестинските и други лидери од Блискиот Исток. Во текот на јуни 2014 г. се зголемува интензитетот на конфликти помеѓу израелската војска и Хамас. Во текот на континуираниот конфликт, Хамас истрелува околу три илјади воени ракети кон Израел, додека, пак, Израел возвраќа со големи офанзивни воени операции на појасот Газа. Конфликтот завршува кон крајот на месец август 2014 г. со договор за прекин на огнот во кој посредува Египет. Во овој тримесечен конфликт загинуваат 73 Израелци и над 2250 Палестинци. Палестинците од Појасот Газа од 30.03 до 15.05.2018 г. организирале неделни демонстрации на граничниот појас Газа помеѓу Палестина и Израел. Последните протести биле во чест на 70-годишнината од палестинскиот егзодус за време на израелската независност од 1948 г., како и по повод релокација на американската амбасада во Ерусалим. Додека повеќето од протестите биле мирни, овие во текот на месец мај 2018 г. го нарушиле безбедосниот периметар на жичената ограда преку фрлање камења и други тврди објекти кон израелските воени сили. Во овие немири и протести според пресметките на ООН, 183 демонстранти биле убиени и над 6000 биле ранети преку употреба на боева муниција од страна на израелските воени сили. Кон крајот на мај 2018 г., избива конфликт помеѓу „Хамас“ и израелските воени сили, кој преставува еден од полоштите конфликти после конфликтот помеѓу нив во текот на 2014 година. Пред да се постигне договор за прекин на огнот помеѓу двете страни, парамилитантните групи од појасот Газа испукале над стотина боеви ракети кон Израел, а Израел реагирал со напади на повеќе од педесет стратешки цели во Газа за време од 24 часа. Постои сериозна загриженост кај САД затоа што кои Израел преставува стратешки сојузник од минатото но, од друга страна, за САД е повеќе од јасно дека нивните односи со Палестина, исто така се мошне важни и треба да бидат на одлично ниво, затоа што, во спротивно, континуираните конфликти помеѓу Израел и Палестина повеќе од сигурно може да ја нарушат регионалната безбедност на Блискиот Исток и пошироко.

д-р Андреј Илиев

